

У НУМАРЫ:

З'ЕЗД БЕЛАРУСАЎ СВЕТУ

18 лістапада адбылося пасяджэнне Малой Рады МГА "Згуртаванне беларусаў свету "Бацькаўшчына", асноўным пытаннем якога была падрыхтоўка да V з'езду беларусаў свету. Папярэдняя дата правядзення з'езду прызначана...

Працяг на стар. 2

АКТЫЎНАЕ ЛЕТА БЕЛАРУСАЎ ПРЫБАЙКАЛЛЯ

...Гэтым летам не абышлося і без этнаграфічных даследаванняў па Іркуцкай вобласці ў месцах кампактнага пражывання беларускіх пасяленцаў пачатку XX ст.

Працяг на стар. 4

ВІНШАВАННІ БЕЛАРУСАЎ КАНАДЫ І ЛАТВІІ З ЮБІЛЕЯМІ АРГАНІЗАЦЫЙ

Згуртаванне беларусаў Канады з'яўляецца адной з найстарэйшых і самых паважаных арганізацый замежжа.

... 3 1988 г. сябры Таварыства вядуць карпатлівую працу па яднанні беларусаў Латвіі, абуджэнні іх нацыянальнай свядомасці, выхаванні любові да роднай мовы, гісторыі і культуры.

Працяг на стар. 6

НОВАЕ ПАМЯШКАННЕ ДЛЯ КУЛЬТУРНІЦКАГА ЦЭНТРА Ў БЕЛАСТОКУ

Працяг на стар. 7

АЛЯКСАНДР НАДСАН

...30 лістапада Аляксандр Надсан, беларускі грэка-каталіцкі святар, апостальскі візітатар беларусаў-каталікоў у замежжы, дырэктар Беларускай бібліятэкі і музея імя Францішка Скарыны ў Лондане, сябра Вялікай Рады Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына", адзначае 50-годдзе свайго святарства.

Працяг на стар. 8

ДЗЯДЫ

У пачатку лістапада беларусы па ўсім свеце адзначалі дзень памінення продкаў – Дзяды, калі беларусы прыходзяць на могілкі, прыбіраюць іх перад зімой і дзякуюць продкам за дзянні пры жыцці.

Геаграфія святкавання гэтай даты была больш шырокая, чым у мінулым годзе. Месцы спачыну адданных беларусаў з кожным годам усё больш і больш становяцца вядомымі дзякуючы згуртаванню "Беларуская Нацыянальная Памяць", на іх сайце можна знайсці любую інфармацыю па месцазнаходжанні беларускіх могілак і асобных магіл знакамітых асобаў, а таксама пабачыць фотаздымкі з вандровак энтузіястаў арганізацыі.

Беларусы **Стакгольма** ўпершыню выправіліся на Дзяды на могілкі прадмесця Густаўберг, дзе спачывае Васіль Лукашых.

"Беларускі моладзевы рух Аме-

рыкі" каля будынку ААН у **Нью-Ёрку** правёў пікет, прысвечаны Дзядам. Потым адбыўся прагляд фільма "Дарога на Курапаты" (1990). Днём раней "Згуртаванне беларускай моладзі Амерыкі" арганізавала жалобныя імпрэзы і наведвала беларускія могілкі.

Беларуская грамада **Лондана** адзначыла Дзяды ранішняй службай у царкве Св. Пятра і Паўла і паніхідай на могілках Св. Панкраса. Пасля ЗБВБ арганізавала сустрэчу з У. Арловым (Беларусь), Паўлінай Марыяй Сурвіллай (ЗША) і Зінаідай Гімпельвіч (Канада).

У **Вільні** на Лукішскім пляцы каля крыжа паўстанцам 1863 г. адбылася талака, якую ладзілі беларускія студэнты са "СтудАльянсу" з Еўрапейскага гуманітарнага ўніверсітэта.

Традыцыйнае адзначэнне Дзядоў прайшло ў **Антверпане**. Паніхіду за ўсіх памерлых беларусаў адслужыў айцец Ян Майсейчык. Пасля паніхіды беларусы ў горадзе Лювене наведвалі магілу Міколы Равенскага.

Беларускія арганізацыі **Чэхіі** прыйшлі на Альшанскія могілкі ў Празе. Тут пахаваны першы прэзідэнт Рады БНР Пётр Крачэўскі і яго пераемнік Васіль Захарка, легендарны беларускі спявак Міхась Забэйд-Суміцкі.

Студэнты, якія вучацца ў **Беластоку**, наведвалі могілкі ў Супраслі, дзе ўшанавалі памяць дзяячкі БНР Веры Карчэўскай.

Беларусы **Іркуцка** сабраліся ў Доме акцёра на літаратурна-гістарычны вечар памяці.

Больш парабязная інфармацыя, як праходзілі Дзяды ў свеце, размешчана на сайце "Бацькаўшчыны".

Інфармацыйны цэнтр МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"

З'ЕЗД БЕЛАРУСАЎ СВЕТУ

18 лістапада адбылося пасяджэнне Малой Рады МГА "Згуртаванне беларусаў свету "Бацькаўшчына", асноўным пытаннем якога была падрыхтоўка да V з'езду беларусаў свету. Папярэдняя дата правядзення з'езду прызначана на 18-19 ліпеня 2009 г., канчаткова яна будзе зацверджана пасля кансультацыі з сябрамі Вялікай Рады, у якую ўваходзяць кіраўнікі і вядомыя дзеячы беларускіх арганізацый замежжа. Малая Рада, акрамя таго, акрэсліла тры варыянты тэмы з'езду. Бясспрэчна адно – асноўнай праблематыкай будзе пытанне культурнай і нацыянальнай ідэнтыфікацыі беларусаў, праблемы і захады па яе захаванні, як у метраполіі, так і ў дыяспары. Канчатковая тэма будзе зацверджана па выніках галасавання Вялікай Рады. На наступным пасяджэнні Малой Рады ў студзені 2009 г. плануецца разглядаць праекты складу аргкамітэта па правядзенні з'езду, рабочых групаў, квотаў на вылучэнне дэлегатаў ды іншыя працоўныя моманты, неабходныя для годнага правядзення V з'езду беларусаў свету.

Сваімі меркаваннямі і чаканнямі з інфармацыйным цэнтрам "Бацькаўшчыны" падзяліліся некаторыя сябры Малой Рады.

Леанід Лыч, доктар гістарычных навук, прафесар: "Чакаю, што наступны з'езд беларусаў свету ўлічыць станоўчы досвед першых такіх форумаў і пройдзе на яшчэ больш годным узроўні. За мінулы час адбыліся сур'ёзныя падзеі ў краіне, але не на карысць дэмакратыі. Таму трэба знайсці магчымасць, як у такіх умовах аб'яднаць нашы намаганні

і не страціць суверэнітэт, а народу захаваць сваю этнакультурную супольнасць. Пажадана, каб адбылася гаворка, як у міжз'ездаўскі перыяд актывізаваць працу ў асяродку беларускай культуры. Ёсць патрэба спецыяльна разглядаць шляхі захавання беларускай дыяспары на прасторах Расіі, дзе вельмі вялікія маштабы набыла асіміляцыя нашых суродзічаў..."

Генадзь Бураўкін, паэт, грамадскі дзеяч: "Рады, што з'езд адбудзецца, гэта магчымасць сустрэцца і абмяняцца думкамі, бо праблемы накопліваюцца ўсё больш і больш, іх трэба абмяркоўваць. На з'ездзе трэба знайсці новыя шляхі ў нашым развіцці. Буду рады, калі на з'ездзе з'явіцца болей моладзі, бо трэба аддаваць ужо ім перавагу, нам на змену павінна прыходзіць маладое пакаленне. На Беларусі я бачу маладую порасль, хачу пабачыць гэта ў дыяспары таксама".

Алег Гардзіенка, гісторык, журналіст: "Мне хочацца, каб улады нашай краіны звярнулі ўсё ж такі ўвагу на нашу беларускую дыяспару. Каб гэты з'езд меў багатую колькасць прадстаўнікоў з заходніх краін, бо гэтая колькасць у асноўным змяняецца. І, вядома, каб прыехала маладое пакаленне беларускай дыяспары, бо пакуль яны толькі дэкларуюць аб сваіх намаганнях, а хацелася б пабачыць дакладныя крокі".

*Інфармацыйны цэнтр
МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"*

НАВІНЫ

ПЭРТ (АЎСТРАЛІЯ)

Памяці змагароў Слуцкага паўстання епіскап Наваградскі і Паўночна-Амерыканскі Святаслаў 9 лістапада правёў набажэнства ў Капліцы Св. Жыровіцкае Іконы Божае Маці БАПЦ пры будынку Беларускае асацыяцыі ў Заходняй Аўстраліі ў мястэчку Байсвотэр (прадмесце г. Пэрт – сталіцы

штату Заходняя Аўстралія). Пасля набажэнства і казання епіскап Святаслаў акрэсліў стан Беларускай царквы ў свеце. Гэты сход сяброў Беларускай асацыяцыі быў прысвечаны памяці змагароў Слуцкага паўстання 1920 г. Перад гэтым, 8 лістапада епіскап Святаслаў адправіў паніхіду на могілках спачылых беларусаў у наваколлі горада Пэрт.

Паводле БАПЦ

ВАШЫНГТОН (ЗША)

Міжнародны цэнтр журналістаў правёў цырымонію ўзнагароджання прэміяй імя Найта 12-13 лістапада. Прэмію атрымалі за якасную журналістыку ў цяжкіх умовах Аляксей Кароль, шэф-рэдактар беларускай газеты "Новы час", і журналіст з Уганды Фрэнк Някайру (Frank Nyakairu). Прэмія была заснаваная 10 гадоў таму і штогод уручаецца двум замежным журналістам і аднаму амерыканскаму. За гэты час прэмія набыла статус своеасаблівага Оскара для журналістаў. Лаўрэатаў вызначае незалежнае журы з аўтарытэтных прадстаўнікоў вядомых і ўплывовых медыяў, такіх як "New York Times", "Washington Post", "ABC", "CBS", "Reuters", "CNN" ды іншых.

Паводле "Радыё Свабода"

НЬЮ-ЁРК (ЗША)

Адкрыццё выставы беларускага мастака-графіка Яўгена Шадохіна "Мая і Твая Беларусь" адбылося 16 лістапада ў будынку кафедральнага сабора Св. Кірылы Тураўскага. Гэта выстава стала першай для беларускага мастака ў Паўночнай Амерыцы. Яе наведвальнікам Я.Шадохін прадставіў 24 сваіх творы, выкананыя алоўкам і акварэллю на паперы. Асабліва шырока ў выставе прэзентаваны партрэты жыхароў вёсак.

Паводле "Беларускага музея"

Адкрыццё фотавыставы "Беларусь: промні святла" адбылося ў штаб-кватэры ААН. На выставе прадстаўлены творы амерыканскага фатомайстра Джона Кунстадтэра, якія былі зроблены ім за апошнія гады падчас шматлікіх вандровак па Беларусі ў перыяд працы ў 2000-2001 г. намеснікам амбасадара ЗША ў нашай краіне. Асаблівую ўвагу ў сваіх творах Д.Кунстадтэр надае атаясамленню і адлюстраванню глыбокіх каранёў і моцы беларускай народнай культуры і традыцый. Мастацтва амерыканскага фатографа добра ведаюць у Беларусі – яго працы ўжо выстаўляліся ў залах Мінска, Гродна, Пастаў. За межамі краіны фатаграфічны цыкл Д. Кунстадтэра, прысвечаны Беларусі, выстаўляецца ўпершыню.

Паводле БЕЛТА

РЫГА (ЛАТВІЯ)

12 лістапада пачалася Нацыянальная выстава "Беларусь"

ЭКСПА-2008". У выставе прыняло ўдзел больш за 140 вядушчых беларускіх вытворчых прадпрыемстваў і фірм. У іх ліку галіновыя прадпрыемствы міністэрства прамысловасці, РУП "Мінскі трактарны завод", "Мінскі аўтамабільны завод", Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва, канцэрны "Белдзяржпрам", "Беллесбумпрам", "Беллетпрам", "Белнафтахім", Дзяржаўны камітэт па навуцы і тэхналогіям і г.д.

Паводле "Латвійскага таварыства беларускай культуры "Сьвітанак"

УСЦЬ-КАМЕНАГОРСК (КАЗАХСТАН)

Беларуская хатка адкрылася ў этнапарку Казахстана. Усходне-Казахстанскі абласны архітэктурны і прыродна-ландшафтны музей-запаведнік карыстаецца вялікай папулярнасцю. На яго тэрыторыі створана "Казахская вёска", дзе прадстаўлена жыллё і іншыя збудаванні самых розных часоў. У іх ліку – юрта, сядзібы небагатага селяніна-стараабрадца і заможнага селяніна-маралавода, дом з інтэр'ерам сельскай крамы, татарскі пяцісценак з унутраным убраннем, канюшня з транспартнымі сродкамі і многае іншае. Паколькі ж на тэрыторыі вобласці жыве нямала беларусаў, па ініцыятыве як самога музея-запаведніка, так і Асамблеі народаў Усходняга Казахстана, а таксама Грамадскага аб'яднання "Усходне-Казахстанскі беларускі культурны цэнтр" Усць-Каменогорскі этнапарк узбагаціўся беларускай хатай. У канцы прэзентацыі беларускай хаты мастацкія калектывы Усходне-Казахстанскага беларускага культурнага цэнтра паказалі гасцям святочны канцэрт.

Паводле газеты "Голас Радзімы"

ШАЛЬЧЫНІНКАЙ (ЛІТВА)

Пяты фестываль беларускай песні адбыўся ў раённым Цэнтры культуры г. Шальчынінкай. Фестываль арганізаваны беларускай грамадскай арганізацыяй Шальчынінкайскага раёна пры падтрымцы амбасады Рэспублікі Беларусь у Літоўскай Рэспубліцы. Традыцыйнае свята і на гэты раз сабрала мноства гасцей – актывістаў рэгіянальных беларускіх арганізацый з Вільні, Шальчынінкай, Вісагінаса і іншых гарадоў Літвы. Кожны год на фестывалі мяняюцца выканаўцы беларускай песні. На гэты раз у

канцэрце прынялі ўдзел польскі калектыв "Надмэрачанкі" і ансамбль "Тургеланка" з Шальчынінкайскага раёна, дзіцячы ансамбль "Фасолькі". Беларускія песні выконвалі цыганскі ансамбль "Рамалы-Яголы", а таксама ансамбль народнай песні з Ашмянскага раёна Гродзенскай вобласці "Жытніца".

Паводле газеты "Голас Радзімы"

ГААГА (НІДЭРЛАНДЫ)

16 лістапада Дзень салідарнасці з роднымі і блізкімі гвалтоўна зніклых беларусаў прайшоў у Гааге па ініцыятыве "Мы памятаем" і "Mission to Minsk". Мірная дэманстрацыя салідарнасці традыцыйна прайшла каля будынка беларускай амбасады з 16 да 17 гадзін па мясцовым часе. Яе ўдзельнікі трымалі банер з партрэтамі Юрыя Захаранкі, Віктара Ганчара, Анатоля Красоўскага, Дзмітрыя Завадскага і подпісам "Гвалтоўна зніклія ў Беларусі". Шматлікія мінакі выказвалі падтрымку ўдзельнікам акцыі, аўтамабільныя запавольвалі рух, каб разгледзець банер.

Паводле сайта "Мы памятаем"

БЕРЛІН (ГЕРМАНИЯ)

Фільм Уладзіміра Коласа атрымаў спецыяльны прыз Еўрапарламента – "Прыз Еўропа" у намінацыі дакументальнага кіно на Берлінскім міжнародным фестывалі тэлевізійных фільмаў і радыёпраграмаў. Дакументальна-публіцыстычны фільм У. Коласа мае назву "Галерэя Ады". У намінацыі канкурыравала 30 стужак рэжысёраў з еўрапейскіх краінаў. Фільм беларускага рэжысёра прадстаўляў Польшчу, бо быў створаны пры падтрымцы тэлеканала "Белсат". Стужка прысвечана падзвіжніцы беларускага нацыянальнага адраджэння, старшыні Германавіцкага культурна-асветнага цэнтра імя Язэпа Драздовіча Адзе Райчонок.

Паводле "Польскага радыё для Беларусі"

БЕЛАСТОК (ПОЛЬШЧА)

Выстава, прымеркаваная да 15-годдзя Беларускага гістарычнага таварыства ў Польшчы, адкрылася 4 лістапада. Яна паказвае плён выдавецкай дзейнасці Таварыства ды кнігі нашых гісторыкаў, якія выйшлі ў іншых выдавецтвах; усіх іх, як ацаніў старшыня Таварыства Алег Латышонок, набірала больш

Працяг на стар. 4

БЕЛАРУСКІ КАЛЯНДАР ПАМЯТНЫХ ДАТ НА СНЕЖАНЬ 2008 ГОДА

1 снежня – 390 год таму, у 1618-м заключана Дэўлінскае перамір'е паміж Рускай дзяржавай і Рэччу Паспалітай, паводле якога да Вялікага княства Літоўскага адышло 29 гарадоў, у тым ліку землі Смаленшчыны з гарадамі Бель, Дарагабуж, Сярпейск, Рослаў і інш.

3 снежня – 100 год таму, у 1908-м нарадзіўся Уладзімір Сухаверхаў (1908–1977), жывапісец, педагог, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі.

5 снежня – 100 год таму, у 1908-м нарадзілася Ганна Абуховіч (1908–1986), беларуская актрыса, народная артыстка Беларусі.

5 снежня – 215 год таму, у 1793-м на Гродзенскім Соіме прынята Канстытуцыя Рэчы Паспалітай.

7 снежня – 145 год таму, у 1863-м памёр Ануфры Петрашкевіч (1793–1863), філамат, паэт, архівіст, удзельнік паўстання 1830–1831 гг.

7 снежня – 65 год таму, у 1943-м у Мінску забіты Вацлаў Іваноўскі (1880–1943), грамадска-палітычны дзеяч, адзін са стваральнікаў Беларускай сацыял-дэмакратычнай грамады, асветнік, выдавец, міністр асветы ў Радзе БНР.

9 снежня – у Беларусі традыцыйна адзначалі свята восеньскага (ці зімовага) Юр'я. "Колькі на асенняга Юр'я снегу, столькі на вясенняга – травы". У дзень зімовага Юр'я падстрыгаюць грывы і хвасты коням, а таксама аднімаюць ад кабыл жарабят-смактуноў і ставяць іх у асобныя хлявы да вясны.

10 снежня – 130 год таму, у 1878-м нарадзіўся Мікалай Бліадуха (1878–1935), геолог, акадэмік Акадэміі навук Беларусі.

13 снежня – у Беларусі традыцыйна ўшаноўваецца Андрэй. Дзень святога Андрэя асабліва славіўся варажбаю дзяўчат: "Святы Андрэю, я каноплі сею, дай мне знаць, з кім буду рваць". Каб жаданні збываліся, дзяўчаты цэлы дзень пасціліся і пазбягалі размоваў. Станоўчы або адмоўны вынік гэтай варажбы можна было пабачыць толькі вясною, калі пасеянае ўзыходзіла або не.

14 снежня – 45 год таму, у 1963-м рабочы пасёлак Полацкі ператвораны ў горад Наваполацк.

14 снежня – у Беларусі традыцыйна ўшаноўваецца Навум, імя якога ў народзе звязвалі з навукай. Лічылася, што менавіта ў гэты дзень трэба пачынаць вучыць дзяцей.

Працяг на стар. 5

БЕЛАСТОК (ПОЛЬШЧА)

Працяг. Пачатак на стар. 3

за сотню. Выстава размешчана ў вестыбіюлі ўніверсітэцкай бібліятэкі ў Беластоку і працуе да пачатку снежня.

Паводле газеты "Ніва"

Навуковы семінар "Беларускія чацвяргі" адбыўся 13 лістапада. Арганізатарам яго з'яўлялася кафедра беларускай культуры філалагічнага факультэта Беластоцкага ўніверсітэта. На семінары прысутнічалі прадстаўнікі кафедры, навукоўцы, якія цікавяцца гісторыяй і культурай Беларусі, прадстаўнікі СМІ, намеснік кіраўніка Культурнага цэнтра Беларусі ў Польшчы. Падчас пасяджэння адбылася прэзентацыя рэферата магістра Гражыны Харытанюк "Абрад дзядоў у беларускай культуры".

Паводле сайта амбасады Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Польшча

БЕЛЬСК-ПАДЛЯШСКИ (ПОЛЬШЧА)

Дэкламацыйны конкурс "Паэтычнае трохгалоссе" адбыўся ў дзевяты раз у Бельскім доме культуры. На конкурсе дзеці дэкламуюць вершы на трох мовах: беларускай, польскай і ўкраінскай.

Паводле газеты "Ніва"

ВАРШАВА (ПОЛЬШЧА)

Беларускі вечар, прысвечаны 210-годдзю з дня нараджэння Адама Міцкевіча, адбыўся 13 лістапада ў Музеі літаратуры імя А. Міцкевіча. На ім адбылася прэзентацыя дакументальнага фільма Нацыянальнай тэлерадыёкампаніі "Эпоха Адама Міцкевіча" з удзелам аўтара Алега Лукашэвіча, адкрыццё фотаавыставы "Сцежкамі Адама Міцкевіча" па выніках праведзенага ў Беларусі міжнароднага фотапленэру, прысвечанага юбілею паэта, і выставы з фондаў Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры, канцэртнае выступленне ансамбля старадаўняй музыкі "Сальтарэла" з Пінска. Мерапрыемства праводзілася па ініцыятыве амбасады Рэспублікі Беларусь і пры фінансавай падтрымцы Культурнага цэнтра Беларусі ў Польшчы.

Паводле сайта амбасады Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Польшча

Прэзентацыя фотаальбомаў "Спадчына Беларусі" і "Скарбы Беларусі" адбылася ў польскай сталіцы 14 лістапада. Аўтарамі іх з'яўляюцца фатограф і журналіст Белтэлерадыёкампаніі Алех Лукашэвіч і Аляксандр Аляксееў. Мерапрыемства прайшло ў Вілянаўскім палацы – былой летняй рэзідэнцыі польскіх каралёў. На прэзентацыі прысутнічалі беларускія і замежныя дыпламаты, прадстаўнікі беларускай дыяспары і грамадскасці, дырэктар Вілянаўскага музея Павал Ясканіс, а таксама адзін з аўтараў А. Лукашэвіч.

Мастацкі праект "Спадчына Беларусі" быў пачаты ў 2004 г. Аднайменны альбом быў перавыдадзены 8 разоў агульным тыражом 28 тыс. экзemplараў, другі альбом "Скарбы Беларусі" таксама выклікае вялікі інтарэс у прыхільнікаў мастацтва ў Беларусі і ў замежжы.

Паводле БЕЛТА

ГАЙНАЎКА (ПОЛЬШЧА)

Адкрыта памятная дошка ў гонар Янкі Купалы і Якуба Коласа 7 лістапада ў польскім г. Гайнаўка на забудове музея, які з'яўляецца цэнтрам беларускай культуры. У мерапрыемствах прынялі ўдзел прадстаўнікі мясцовай улады, праваслаўнага духавенства, грамадскасці. З канцэртнай праграмай выступілі гурты "Неруш" (Мінск) і дзіцячы ансамбль "Знічка" Гайнаўскага ліцэя. Трэба адзначыць, што ў гонар беларускіх песняроў у Гайнаўцы названы дзве вуліцы. Такое рашэнне было прынята гарадскім саветам яшчэ ў 2007 г. па прапанове амбасадара Беларусі.

Паводле БЕЛТА

Прэзентацыя фільма "Эпоха Адама Міцкевіча" і канцэртнае выступленне ансамбля "Сальтарэла" адбыліся 15 лістапада ў Агульнаадукацыйным ліцэі з дадатковым навучаннем беларускай мовы ў Гайнаўцы. Фільм і канцэртнае выступленне беларускага калектыву былі з вялікай цікавасцю прыняты настаўнікамі і навучэнцамі ліцэя. Мерапрыемства праводзілася па ініцыятыве амбасады Рэспублікі Беларусь і пры фінансавай падтрымцы Культурнага цэнтра Беларусі ў Польшчы.

Паводле сайта амбасады Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Польшча

ГДАНЬСК (ПОЛЬШЧА)

Другі Беларуска-Паморскі рэгіянальны эканамічны форум адбыўся ў Гданьску 3-5 лістапада. Беларусь прадстаўлялі дэлегацыі Магілёўскай ды Віцебскай абласцей. Асноўная мэта форуму – інтэнсіфікацыя гандлёва-эканамічных адносін паміж беларускімі і польскімі рэгіёнамі, а таксама прыцягненне замежных інвестыцый у эканоміку Беларусі.

Удзел у форуме прынялі больш за 300 прадстаўнікоў рэгіянальных уладаў ды дзелавых колаў з Беларусі і Польшчы. Ініцыятарам правядзення форуму выступае Генеральнае консульства Беларусі ў Гданьску пры садзейнічання амбасады ў Варшаве, уладаў Паморскага і Куяўска-Паморскага ваяводстваў, гарадоў Вэйхерава і Торунь.

Паводле "Польскага радыё для замежжа"

АКТЫЎНАЕ ЛЕТА БЕЛАРУСАЎ ПРЫБАЙКАЛЛЯ (РАСІЯ)

Вось ужо які год запар Рэгіянальная грамадская арганізацыя "Іркуцкае Таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага" ўваходзіць у летні перыяд з нягаснай актыўнасцю. Нават можна канстатаваць той факт, што летам беларусы Прыбайкалля праводзяць самыя лепшыя мерапрыемствы.

Пачалося лета з правядзення "Вячорак" 31 траўня 2008 г. на летняй пляцоўцы "Абласнога цэнтра народнай творчасці". Унікальнасць гэтых "Вячорак" у тым, што ў гэты ж дзень мы традыцыйна адзначаем "Дзень Прыбайкальскіх беларусаў", бо менавіта ў гэты дзень у 1996-м прайшоў Першы Устаноўчы з'езд нашай арганізацыі. Таму мы ўжо 12 год запар, так ці інакш, адзначаем гэты падзеі.

У гэтым жа годзе мы вырашылі акрамя Дня народзінаў арганізацыі правесці і конкурс "Купалінка-2008". Атрымалася, як заўсёды, яскрава, цікава і прыгожа. І конкурсы былі займальныя, і беларускія танцы ад душы, і цудоўныя беларускія стравы елі.

Дарэчы, у гэтым годзе змагаліся шэсць прыгожых прэтэндэнткаў на ролю "Купалінкі - 2008". Гэта Маша Пятрова, Жэня Бяспалава, Ганна Лучнікава, Дар'я Дзмітрыева, Марыя Сяргеева і Любоў Рабцова. Усе яны з'яўляюцца актывісткамі нашага

маладзёвага клуба “Крывічы”. У рознай, вядома, ступені, але кожная з іх ужо прымала ўдзел у мерапрыемствах ПТБК. І, вядома, дзяўчаты рыхтаваліся да такога конкурсу загадзя. Вывучалі па розных крыніцах абрад беларускага Купалля – і былі гатовыя да вясёлай, але адказнай барацьбы. Усе дзяўчаты паказалі сябе з лепшага боку. Стараліся як мага лепей усё зрабіць, але усё ж такі... трэба было абраць пераможцу. Ёю стала Ганна Лучнікава, якая і ў строі, і ў энергічнасці, і ў творчасці апынулася наперадзе іншых. Акрамя конкурсу “Купалінка-2008” у гэты дзень адбыўся і конкурс беларускіх нацыянальных страваў. У журы ўваходзілі ўсе госці свята – прадстаўнікі іншых нацыянальных цэнтраў Іркуцка і адміністрацыі Іркуцкай вобласці.

1 чэрвеня актывісты ПТБК прынялі ўдзел у святкаванні, прысвечаным Дню горада Іркуцка. Прычым мы былі адзінай з нацыянальна-культурных арганізацый, якая здолела паказаць свае напрацоўкі адразу на двух паралельных пляцоўках. Першая пляцоўка была прысвечана традыцыйным народным рамёствам. Другая называлася “Ярмарка грамадскіх ініцыятыў”, і тут было магчыма ўсё: і выстава прыкладнага мастацтва, і канцэртныя нумары, і прэзентацыя арганізацыі. У гэтым мерапрыемстве вызначыліся Воля Галанавы, Алена Сіпакова, Наталля Бакуновіч, Аляксей Ярмошын, Аляксандр Браніцкі, а таксама фальклорны ансамбль “Аленушка” (кіраўнік Т. Сіпакова) і дзіцячы танцавальны ансамбль пад кіраўніцтвам Алесі Баярскай.

У ноч з 21 на 22 чэрвеня мы

правялі традыцыйнае беларускае свята “Купалле”, якое праводзіцца ўжо 13 год запар. Купальская ноч застаецца самым любімым святам нашага Таварыства. І кожны год заўсёды прыносіць свае яскравыя моманты.

5 ліпеня моладзь МК “Крывічы” пад кіраўніцтвам Алены Сіпаковай прыняла ўдзел у міжнародным свяце бурацкай культуры “Алтаргана” (Усебурацкі з’езд). Нашы сябры ў нацыянальных строях з нацыянальным гістарычным сцягам прайшлі маршам і станчылі “Лявоніху” ў фінальным канцэрце. Акрамя беларусаў прынялі ўдзел у канцэрце літоўцы, карэйцы і іншы.

17-19 ліпеня старшыня ПТБК Алег Рудакоў прыняў актыўны ўдзел у Днях Беларусі ў Краснаярскім краі. Праўда, падчас “беларускіх дзён” не было культурнай канцэртнай праграмы, затое прайшлі некалькі круглых сталоў і была арганізавана выстава беларускіх прадпрыемстваў.

Гэтым летам не абышлося і без этнаграфічных даследаванняў па Іркуцкай вобласці ў месцах кампактнага пражывання беларускіх пасяленцаў пачатку ХХ ст. На гэты раз актывісты ПТБК наведлі горад Тулін і вёскі Ікей, Шуба, Шарагул (Тулінскі р-н), Іргей, Вілінск (Ніжняўдзенскі р-н). Падчас гэтых вандровак Таварыства папоўніла сваю этнаграфічную калекцыю новымі экспанатамі, а таксама запісала ўспаміны беларускіх перасяленцаў.

Асобна хочацца адзначыць беларускі дзень у Міжнародным дзіцяча-юнацкім лагеры “Байкальская вясёлка”, які арганізавалі актывісты маладзёвага клуба “Кры-

Працяг на стар. 7

БЕЛАРУСКІ КАЛЯНДАР ПАМЯТНЫХ ДАТ НА СНЕЖАНЬ 2008 ГОДА

Працяг. Пачатак на стар. 3

Маўляў, “Навум розуму навучыць”. Настаўнікам у гэты дзень рабілі падарункі, частавалі іх.

16 снежня – 105 год таму, у 1903-м нарадзіўся Іван Ахрэмчык (1903–1971), жывапісец, народны мастак Беларусі.

17 снежня – 110 год таму, у 1898-м нарадзіўся Мікалай Аляксеў (1898–1985), беларускі пісьменнік, заслужаны работнік культуры Беларусі.

17 снежня – у Беларусі традыцыйна ўшаноўвалася Варвара. Гэты дзень быў “бабскім” святам, таму не пралі кудзелі, але талакно малоць і лён трапаць дазвалялася. Адзначалі яго і як свята надрэчных вёсак дзеля таго, каб дзеці і жывёла не тапіліся. Каб лепш пладзілася жывёла і вялася скаціна, у адных мясцінах пякліся пірагі з макам, якія называлі “варэнне”, у другіх – ляпілі з пшанічнага цеста галовы, рогі, капыты, вушы і кармілі спечаным худобу. У абодвух выпадках праглядаецца культ Варвары як заступніцы хатняй жывёлы.

18 снежня – у Беларусі традыцыйна ўшаноўваўся Сава (Саўка), як і Варвара, – “бабскае” свята з тымі ж правіламі. Паколькі ён ішоў непасрэдна перад Міколам, то зваўся “Міколіным бацькам”. Пра гэту “тройцу” гаварылі: “Барбара мосціць, Саўка цвікі вострыць, а Мікола прыбівае”, маючы на ўвазе паступовае нарастанне маразоў. Калі на Саву надта дзьмуў вецер, такога ж ветру трэба было чакаць усю квадру пасля Пятра.

19 снежня – 105 год таму, у 1903-м нарадзілася Тамара Цулукідзе (1903–1991), беларуская пісьменніца, крытык, заслужаная артыстка Грузіі.

19 снежня – у Беларусі традыцыйна святкавалі Міколу зімовага. Пра яго казалі: “Да Міколы няма зімы ніколі”. Праўда, надвор’е не заўсёды слухалася ўлюбёнага народа святаго, таму казалі яшчэ і так: “Ніводнаму Міколу не вер ніколі”.

22 снежня – у Беларусі традыцыйна ўшаноўваецца Ганна. Гэты дзень узаконьваў пераход селяніна на зімовы “транспарт”, пра што сведчыць і прымаўка: “На Ганкі сядайце на санкі”.

24 снежня – 210 год таму, у 1798-м нарадзіўся Адам Міцкевіч (1798–1855), польскі паэт беларускага паходжання, грамадскі дзеяч, публіцыст. Аўтар шматлікіх паэм і балад.

Працяг на стар. 7

ВІНШАВАННЕ СЯБРАЎ ВЯЛІКАЙ РАДЫ

Маем гонар павіншаваць з днём нараджэння сябраў Вялікай Рады “Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына”, якія нарадзіліся ў снежні: Уладзіміра Роўду, Марыю Садоўскую, Вячаслава Сіўчыка, Аляксандра Сцепаненку, Станіслава Шушкевіча (Беларусь), Язэпа Паўловіча (Нямеччына), Андрэя Рубцова (Іспанія), Надзею Дробіну (Канада), Міхася Андрасюка (Польшча).

Прыміце ад нас шчырыя віншаванні, пажаданні шчасця, доўгага жыцця, выдатнага здароўя, натхнёнай працы, духоўнай і творчай самарэалізацыі!

Управа МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

ЮБІЛЕЙ РАДЗІМА ГАРЭЦКАГА

Радзім Гарэцкі, навуковец у галіне геалогіі, геатэктонікі. Акадэмік Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, замежны сябра Расійскай Акадэміі навук, доктар геалага-мінералагічных навук, прафесар, заслужаны дзеяч навук БССР. Прэзідэнт “ЗБС “Бацькаўшчына” ў 1993–2001 гг.

Нарадзіўся 7 снежня 1928 г. у Мінску. Скончыў Маскоўскі нафтавы інстытут імя І.М. Губкіна. У 1952–1957 гг. навуковы супрацоўнік Геалагічнага інстытута АН СССР. З 1971 г. загадчык аддзела (а з 1978 г. лабараторыі) Інстытута геахіміі і геофізікі АН БССР (з 1994 г. Інстытут геалагічных навук).

У 1977–1993 гг. дырэктар Інстытута геахіміі і геофізікі АН Беларусі. У 1992–1997 гг. віцэ-прэзідэнт Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. У 1995–1997 гг. працаваў загадчыкам кафедры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. У 1973–1990 гг. сябра Бюро, намеснік старшыні, старшыня Міжведамаснага тэктанічнага камітэта АН СССР. З 1975 г. намеснік старшыні, старшыня Беларускага нацыянальнага камітэта па Міжнароднай праграме геалагічнай карэляцыі, з 1993 г. сябра Амерыканскага геофізічнага саюза. З 1993 г. галоўны рэдактар часопіса “Літасфера”.

Навуковыя працы прысвечаны тэктоніцы і геадынаміцы платформ, уключаючы тэрыторыю захаду Усходне-Еўрапейскага кратона і Беларусі, геалогіі карысных выкапняў. Удзельнічаў у складанні шматлікіх тэктанічных мапаў у якасці галоўнага рэдактара ці аўтара. Р. Гарэцкі з’яўляецца аўтарам 500

навуковых прац.

Надрукаваў шэраг твораў, прысвечаных нацыянальнаму адраджэнню Беларусі.

Узнагароджаны дзяржаўнымі прэміямі СССР, БССР, Расійскай АН. Узнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга і медалямі.

На працягу васьмі год, з 1993 да 2001-га, з’яўляўся прэзідэнтам “Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына”, на дадзены момант сябра – Вялікай і Малой Радаў арганізацыі.

“ЗБС “Бацькаўшчына” шчыра віншуе шаноўнага Радзіма Гарэцкага з юбілеем. Выказваем падзяку за шматгадовае супрацоўніцтва і працу на карысць нашай арганізацыі. Зычым здароўя, душэўных сіл, поспехаў у навуковай працы і спаўнення мараў. І надалей актыўна працаваць у грамадскім жыцці Беларусі і нашай арганізацыі.

Управа МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

60-ГОДДЗЕ ЗГУРТАВАННЯ БЕЛАРУСАЎ КАНАДЫ

МГА “Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына” сардэчна вітае Згуртаванне беларусаў Канады і віншуе з 60-годдзем! За гэты час вашымі намаганнямі было зроблена шмат спраў для прапаганды беларускасці і Беларусі па-за яе межамі. За Вашай працай сочаць і ганарэцца ёю беларусы на Радзіме і далёка па-за яе межамі.

Згуртаванне беларусаў Канады з’яўляецца адной з найстарэйшых і самых паважаных арганізацый замежжа. Мы ведаем, як цяжка даводзілася беларусам, што воляй лёсу апынуліся ў паваенныя гады ў замежжы, пачынаць наноў будаваць сваё жыццё, часам у далёкіх ад спрыяння варунках. У 1948 г. вы адныя з першых пачалі будаваць сваю Беларусь на чужыне. За 60-гадовы перыяд вамі зроблена велізарная праца па захаванні беларускасці: гэта і стварэнне пры ўніверсітэце Таронта лектарату беларусазнаўства, арганізацыя 1-й Сустрэчы беларусаў Паўночнай Амерыкі, заснаванне касы самапомачы, царквы св. Кірылы Тураўскага, Беларускага рэлігійна-грамадскага цэнтру ў Таронта, адкрыццё аддзялення Беларускага інстытута навукі і мастацтва ў Канадзе, заснаванне ў Атаве грамадскай арганізацыі (Canadian Ethnocultural Council – CEC), у якую ўвайшлі 36 этнічных арганізацый, заснаванне аматарскага тэатра

Беларускага грамадска-рэлігійнага цэнтру. Гэта толькі частка вашай велізарнай працы за столькі год.

Згуртаванне беларусаў Канады з’яўляецца эталонам для іншых арганізацый беларусаў свету. Эталонам таго, як можна на працягу больш за паловы стагоддзя актыўна дзейнічаць на карысць беларускасці.

“СЬВІТАНКУ” 20 ГОД

МГА “Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына” шчыра віншуе Таварыства беларускай культуры “Сьвітанак” з 20-гадовым юбілеем!

Ваша арганізацыя зрабіла шмат для яднання беларусаў Латвіі, прапаганды беларускай культуры ў вашай краіне. З 1988 г. сябры Таварыства вядуць карпатлівую працу па яднанні беларусаў Латвіі, абуджэнні іх нацыянальнай свядомасці, выхаванні любові да роднай мовы, гісторыі і культуры. Адраджэнне беларускай газеты “Голас беларуса”, утварэнне часопіса “Сьвітанак”, арганізацыя Рызскай беларускай мастацкай студыі “Вясёлка”, утварэнне Рызскай беларускай нядзельнай школы, якая з цягам часу вырасла ў Рызскую беларускую асноўную школу, культурна-асветніцкая праграма “Сьвітанак” на Латвійскім радыё, заснаванне аб’яднання мастакоў-беларусаў Балтыі “Маю гонар”, стварэнне бібліятэкі Таварыства, сайта арганізацыі, правядзенне Дзён беларускай культуры ў гарадах Латвіі, – вось далёка не поўны пералік спраў “Сьвітанка” за апошнія 20 год. Менавіта дзякуючы вам, усім тым, хто нясе беларускае слова ў сваім сэрцы, складаецца трывалы падмурак для яднання беларусаў Латвіі.

Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына” ганарыцца тым, што з моманту стварэння нашай арганізацыі мы супрацоўнічаем з вамі. Спадзяемся, што і надалей нашы арганізацыі будуць працаваць разам, каб, не зважаючы ні на якія часовыя перашкоды, наша Радзіма стала вольнай і незалежнай еўрапейскай краінай.

Яшчэ раз шчыра віншуем з юбілеем! Зычым поспехаў, натхнення, здзяйснення творчых планаў. Каб ставала моцы не схіляць голаў ні перад якімі цяжкасцямі ў змаганні за лепшую долю нашых людзей, нашай агульнай Бацькаўшчыны.

Управа МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

АКТЫЊНАЕ ЛЕТА БЕЛАРУСАЎ ПРЫБАЙКАЛЛЯ (РАСІЯ)

Працяг. Пачатак на стар. 4

вічы". У займальнай форме былі арганізаваны майстар-класы па беларускіх гульнях, танцах, вышыванцы, саломашляценню; і на адной секцыі пераклалі беларускую народную песню "Касіў Ясь канюшыну". Усё гэта было арганізавана як спаборніцтва паміж камандамі, а назвы каманд хлопцы і дзяўчаты атрымалі, выцягваючы білеты з наборам беларускіх тэматычных слоў. Такім чынам з'явіліся каманды "Конік", "Хата", "Камун", "Званочак", "Дуля". Каманды вялі спаборніцтвы паміж сабой па запланаваным маршруце выпрабаванняў.

Апошняя падзея актыўнага лета адбылася 31 жніўня калі ў г. Чарэмхава (Іркуцкая вобл.) адзначаўся Дзень горада. У горад прыехалі прадстаўнікі нашай арганізацыі з в. Тургенеўка (Баяндаеўскі р-н), в. Бабагай (Заларыньскі р-н), в. Філіпоўск (Зімінскі р-н), п. Міхайлаўка (Чарэмхоўскі р-н), гарадоў Усоль-Сібірскае і Іркуцк.

Вядома, мы апісалі не ўсе мерапрыемствы нашай арганізацыі, ды і ў іншых аддзяленнях Іркуцкай вобласці праходзілі святы...

Паводле газеты "Маланка"

НОВАЕ ПАМЯШКАННЕ ДЛЯ КУЛЬТУРНАГА ЦЭНТРА (ПОЛЬШЧА)

6 лістапада 2008 г. у Беластоку адбылося ўрачыстае адкрыццё новага памяшкання, арэндаванага для патрэбаў Культурнага цэнтра Беларусі ў Польшчы (КЦБ). У будынку плошчай каля 200 кв.м., які месціцца ў цэнтры горада, аформлены 2 выставачныя залы, рабочыя кабінеты і гасцінічныя пакоі, маецца памяшканне для размяшчэння бібліятэкі і інш.

У сваім выступленні ў час адкрыцця памяшкання КЦБ пасол Беларусі ў Польшчы Павел Латушка адзначыў яго важную ролю ў пшырэненні культурнай прысутнасці Беларусі ў Польшчы і ў падтрымцы дзейнасці беларускай меншасці, выказаў шчырую ўдзячнасць актыўу і кіраўнікам арганізацыі беларускай меншасці ў Польшчы за шматгадовую і плённую дзейнасць па захаванні беларускай мовы і культуры, нацыянальных традыцый, уручыў ад імя КЦБ і апарата ўпаўнаважанага па спра-

вах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь каштоўнай падарункі (тэлевізары, камп'ютары, DVD) Беларускаму грамадска-культурнаму таварыству ў Польшчы, агульнаадукацыйным ліцэям з дадатковым навучаннем беларускай мовы ў Гайнаўцы і Бельску-Падляскім, Музею і асяродку беларускай культуры ў Гайнаўцы і іншым установам. Пасля адбылася прэзентацыя выставы сям'і мастакоў з Мінска Аляксандра Мацвееўкі і Тамары Батаковай-Мацвееўкі "З любоўю да зямлі" і выступілі фольк-медыя група "Неруш" (Мінск) і ансамбль беларускай меншасці "AS" (Беласток).

З пытаннямі пра стаўленне да Цэнтра і пра чаканні нашых суайчыннікаў у дачыненні да яго Інфармацыйны цэнтр "ЗБС "Бацькаўшчына" звярнуўся да прадстаўнікоў беларускай дыяспары Польшчы.

Міхась Андрасюк, старшыня Беларускага форуму самакіравання ў Польшчы: "У дадзены момант чакаем, што атрымаецца ў выніку і якія мэты гэтага цэнтру. То бок – якую культуру, якіх аўтараў, мастакоў, музыкаў будзе прэзентаваць Цэнтр: будзе тое поўны спектр ці з'явіўся чарговы інструмент дзяржаўнай прапаганды. Ці патрэбныя ў іншых гарадах такія цэнтры? Безумоўна, палякі няшмат ведаюць пра культуру Беларусі. Напрыклад, поўнаасцо адсутнічае беларуская літаратура ў польскіх кнігарнях і бібліятэках, але вось пытанне – ці ў створаным уладамі цэнтрах сустранем Быкава, Арлова, Барадуліна, Гілевіча... Пакуль ёсць толькі спадзяванні. Насамрэч, гэта адзінае ў Беластоку месца, дзе Беларусь можа паказаць сябе. Як паказа? Сёння невядома".

Ліёна Карцюк, намеснік старшыні Праграмнай рады тыднёвіка "Ніва", сябра Беларускага аб'яднання студэнтаў: "Каб аднесціся нейкім чынам да сэнсу існавання такога Цэнтра, трэба пачакаць першых рашэнняў, першых мерапрыемстваў. Большасць сур'ёзных дзяржаў мае ў Польшчы свае Цэнтры культуры: венгры, чэхі, французы. Таму здаецца, што такі крок Беларусі лагічны. Вядома аднак, што ў беларускім кантэксце маем прынамсі дзве культуры – дзяржаўна-талераваную і тую, іншую. Цэнтр культуры мае сэнс, калі там прэзентуецца культура "рознага паходжання". Чакаю ад Цэнтра культуры, па-першае, адкрытасці да розных праяваў культуры і да розных твораў. Лічу, што таксама будзе там месца для творчасці кантраверсійных

мастакоў, але таксама для творчасці беларускай меншасці. Добра было б, каб цэнтр супрацоўнічаў з інстытуцыямі культуры ў Польшчы. Калі ёсць магчымасць, варта такія Цэнтры адкрываць у іншых гарадах, але толькі ў выпадку, калі яны будуць займацца культурай у шырокім разуменні. Таму каб выказацца на гэты конт, трэба пачакаць крыху вынікаў працы беластоцкага Цэнтра".

*Інфармацыйны цэнтр
МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"*

БЕЛАРУСКІ КАЛЯНДАР ПАМЯТНЫХ ДАТ НА СНЕЖАНЬ 2008 ГОДА

Працяг. Пачатак на стар. 5

а таксама паэтычнага эпасу і "Пан Тадэвуш".

25 снежня – Раство Хрыстова (каталіцкае Раство), у народзе Каляды. Каляды працягваюцца з 24 снежня да 6 студзеня.

26 снежня – 115 год таму, у 1893-м нарадзіўся Яўген Цікоцкі (1893–1970), кампазітар, народны артыст Беларусі, народны артыст СССР.

27 снежня – 375 год таму, у 1633-м памёр Мялеці Смарыцькі (1570–1633), царкоўны, грамадска-палітычны дзеяч, пісьменнік-пале-міст.

28 снежня – 100 год таму, у 1908-м заснавана беларускае кнігавыдавецкае таварыства "Наша хата" ў Вільні (існавала да 1911 г.).

30 снежня – у Беларусі традыцыйна ўшаноўваецца Сцяпан. Гэты дзень быў адметны тым, што заканчваўся тэрмін службы парабкаў. Чалавек, які ад Калядаў і да Калядаў працаваў на свайго гаспадара, мог адчуваць сябе, нарэшце, больш-менш вольным: "На святы Сцяпан кожны сам сабе пан", "На святога Сцяпана знайду другога пана".

1 студзеня – 90 год таму, у 1919-м у Смаленску апублікаваны Маніфест Часовага рэвалюцыйнага рабоча-сялянскага ўрада Беларусі аб абвешчэнні Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

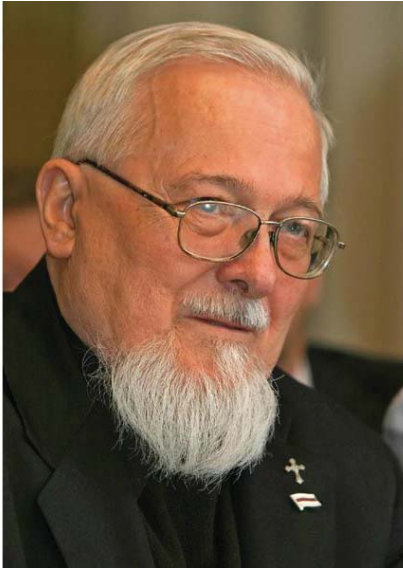
1 студзеня – 100 год таму, у 1909-м нарадзіўся Сцяпан Андруховіч (1909–1989), беларускі жывапісец.

1 студзеня – 90 год таму, у 1919-м у Вільні была заснавана беларуская гімназія.

1 студзеня – 80 год таму, у 1929-м у Мінску была адкрыта Акадэмія навук БССР.

3 студзеня – 230 год таму, у 1779-м нарадзіўся Францішак Дзеружынскі (1779–1850), беларус, рэлігійны дзеяч, заснавальнік універсітэтаў у ЗША.

АЛЯКСАНДР НАДСАН

30 лістапада Аляксандр Надсан, беларускі грэка-каталіцкі святар, апостальскі візітатар беларусаў-каталікоў у замежжы, дырэктар Беларускай бібліятэкі і музея імя Ф.Скарыны ў Лондане, сябра Вялікай Рады Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына”, адзначае 50-годдзе свайго святарства.

А. Надсан (сапр. – Аляксандр Бочка) нарадзіўся 8 жніўня 1926 г. у Гарадзеі, што пад Нясвіжам, у сям’і настаўнікаў. Пасля школы скончыў Нясвіжскую настаўніцкую семінарыю, дзе, як і бацька, вучыўся на настаўніка матэматыкі.

У час вайны, яшчэ падлеткам, Аляксандр узначаліў мясцовае аддзяленне Саюзу беларускай моладзі. У 1944 г., як шмат хто з ягоных аднагодкаў, далучыўся да Беларускай Краёвай Абароны. Праз год ён стаяў у ахове Другога ўсебеларускага кангрэсу ў Мінску. А. Надсану не было яшчэ 18 гадоў, калі жаўнеры Беларускай Краёвай Абароны былі скіраваныя на Заходні фронт, у Францыю. Там ён з сябрамі далучыўся да руху Супраціўлення. Пазней Аляксандру давялося ваяваць у Італіі ў складзе арміі генерала Андэрс, дзе ён быў паранены. А. Надсан мае ўзнагароды за змаганне з фашызмам.

Пасля вайны А. Надсан апынуўся ў Брытаніі, дзе за некалькі месяцаў самастойна авалодаў англійскай мовай і паступіў у Лонданскі ўніверсітэт на аддзяленне матэматыкі. У 1946 г. А. Надсан становіцца адным са стваральнікаў

Згуртавання беларусаў Вялікай Брытаніі. Таксама ўдзельнічае ў працы Беларускага акадэмічнага каталіцкага аб’яднання “Рунь”, што гуртавала інтэлектуальную беларускую моладзь у Заходняй Еўропе і ЗША.

Увосень 1953 г. А. Надсан едзе ў Рым, дзе праводзіць наступныя 6 гадоў у Грэцкай калегіі. Высвечаны на святара Аляксандр быў 23 лістапада 1958 г. і ў наступным годзе вярнуўся ў Лонданскую місію.

У 1960-х гг. місія ўтрымлівала беларускую школу св. Кірылы Тураўскага, дзе вучыліся і жылі хлопчыкі з беларускіх сем’яў з розных краінаў і розных веравызнанняў. Для дзяцей гэта быў асяродак, дзе яны маглі пазнаёміцца з нацыянальнай літаратурай, гісторыяй, культурай. Айцец Аляксандр працаваў настаўнікам у гэтай школе, а з верасня 1966 г. быў яе кіраўніком.

Святарскае служэнне для айца Надсана заўсёды было звязанае з працаю дзеля захавання беларускай культуры. Таму і працую ён актыўна ў складзе Англійска-беларускага таварыства, чытае культуразнаўчыя лекцыі, друкуецца ў перыядычных выданнях, перадусім у “Journal of Byelorussian Studies” і ў адноўленым у Лондане рэлігійным часопісе “Божым шляхам”. Ён цікавіцца старадрукамі, скарызназнаўствам, робіць унікальную працу па даследаванні і транслітарацыі алькітабаў.

У 1971 г. у Лондане адкрываецца Беларуска бібліятэка імя Ф. Скарыны. Бібліятэчная калекцыя спачатку складалася з прыватных кнігазбораў трох святароў – уладзькі Ч. Сіповіча, айца Л. Гарошкі і айца А. Надсана. Цяпер гэта сусветна вядомы літаратурна-культурны цэнтр, які валодае найбуйнейшым па-за межамі Беларусі зборам беларусазнаўчай літаратуры, унікальнай калекцыяй старадрукаў і старажытных мапаў, багатым і дагэтуль мала даследаваным архівам. Усе гэтыя гады фонды бібліятэкі папаўняліся найперш намаганнямі айца Надсана.

Пасля смерці біскупа Сіповіча айцец Аляксандр робіцца рэкта-

рам місіі ў Лондане, а ў 1986 г. яго прызначаюць апостальскім візітатарам для беларусаў-каталікоў замежжа. Доўгі час ён самастойна выдаваў “Веснік беларускага каталіцкага душпастырства”. Двойчы тады ён аб’ехаў свет, адведваючы беларусаў ад Аўстраліі і Новай Зеландыі да ЗША і Канады.

Калі знятая была “жалезная заслона”, айцец Надсан прыехаў на Беларусь – з дапамогаю для дзяцей, што пацярпелі ад чарнобыльскай аварыі. Камітэт дапамогі ахвярам радыяцыі, які святар стварыў і ўзначаліў у Вялікабрытаніі, распачаў тады дастаўку лекаў у найбольш пацярпелыя раёны, ладзіў летнія адпачынкі для дзяцей у Англіі, Уэльса і Ірландыі. У той свой прыезд з вялікай радасцю для сябе сутыкнуўся айцец Надсан з першымі намаганнямі адрадыць уніцкую царкву на Беларусі. 11 сакавіка 1990 г. ён адслужыў святую літургію за беларускі народ – першую каталіцкую службу ўсходняга абраду ў Мінску ад часоў скасавання Уніі ў 1839 г.

Увесну 2008 г. дзякуючы А. Надсану бібліятэка “ЗБС “Бацькаўшчына” папоўнілася 50 новымі арыгінальнымі выданнямі кніг і часопісаў, звязаных з беларусамі ўсяго свету.

З нагоды юбілею святарскай дзейнасці айца А. Надсана ў Беларусі і ў Вялікабрытаніі прайшлі святочныя мерапрыемствы. Так, 23 лістапада адбылася святочная літургія ў касцёле Св. Сымона і Алены (Мінск), якую чытаў айцец А. Надсан, а 24 лістапада ў гэтым жа касцёле прайшло грамадскае віншаванне айца Аляксандра з такой значнай падзеяй. А ўжо 30 лістапада айцец Надсан адзначыць гэты юбілей са святарамі і вернікамі Беларускай каталіцкай місіі Вялікабрытаніі святочнай літургіяй у капліцы святых апосталаў Пятра і Паўла.

“Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына” віншуе айца Аляксандра Надсана з такім значным юбілеем для ўсіх вернікаў і беларусаў. Зычым здароўя, плённай працы і надзейных папалчнікаў.

Управа МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

Беларусы ў свеце

№11 (82), лістапад 2008

Інфармацыйны бюлетэн
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”.
Распаўсюджваецца на правах
унутранай дакументацыі.

Меркаванні аўтараў могуць не супадаць з думкай рэдакцыі.
Апрацоўка і вёрстка – М. Азаронак
Адказныя за нумар –
А. Макоўская, Н. Шыдлоўская

Наклад 250 асобнікаў

Адрас рэдакцыі:
вул. Рэвалюцыйная, 15, г. Мінск
220030, Рэспубліка Беларусь
www.zbsb.org
zbsb@lingvo.minsk.by; zbsb@tut.by

тэл./факс (+375 17) 224-79-35